

ВИКОРИСТАННЯ ІНДЕКСНОГО АНАЛІЗУ В МАГІСТЕРСЬКИХ РОБОТАХ

Усі явища, процеси в економіці взаємопов'язані. Жодне явище не може бути повністю пізнане, якщо його досліджувати ізольовано від інших процесів. Лише при вивченні причинно-наслідкових зв'язків між явищами можна дати їм об'єктивну оцінку та прогнозувати їх розвиток. Тому магістерська робота має включати обов'язковий блок питань, присвячених аналізу закономірностей економічних процесів, що досліджуються [1: 52, 2: 49].

Закономірності характеризуються взаємозв'язками між ознаками, які можуть проявлятися в різних формах. При функціональній формі зв'язку кожному значенню факторної ознаки відповідає єдине значення результативної. Одним з методів дослідження такої залежності є індексний метод [3: 172].

При здійсненні аналізу соціально-економічних процесів індекси виконують дві функції: синтетичну – це вивчення відносної зміни індексованого показника і аналітичну – це вивчення впливу факторів на зміну результативного показника при функціональній формі зв'язку.

Індексний факторний аналіз починають з побудови мультиплікативної індексної моделі. У цій моделі результативний показник являє собою добуток факторів-множників. Класична індексна мультиплікативна модель має задовольняти таким основним умовам: добуток будь-яких сусідніх двох факторів повинен представляти собою новий, більш складний фактор, який має реальний економічний зміст; знаменник попереднього фактора є чисельником наступного, тобто важливою є послідовність розташування чинників [4: 454].

За такими умовами різниця між чисельником і знаменником кожного з факторних індексів характеризує абсолютний вплив індексованої величини на зміну результативного показника. Відношення факторного абсолютного приросту до базисного рівня результативного показника відображає відносний вплив відповідного чинника.

Правильний відбір факторів є основою об'єктивного аналізу їх впливу на результативний показник. На офіційному сайті Державної служби статистики України містяться первинні дані, які стосуються майже всіх сфер діяльності і можуть стати основою для здійснення відповідного факторного аналізу.

Так, одним з напрямків дослідження в магістерських роботах студентів кафедри статистики ОНЕУ є статистичний аналіз процесів у туристичній сфері, і, в тому числі, кількісне оцінювання діяльності засобів розміщування. Інформація офіційних статистичних джерел, перш за все, бюлетеня «Туристична діяльність в Україні», дозволяє скласти класичну індексну модель за описаною вище схемою та здійснити аналіз впливу факторів на таку важливу характеристику діяльності підприємств готельного господарства як вартість перебування. Чинниками у такій моделі є ціна за один людино-день, середня тривалість перебування та кількість розміщених. Дана модель задовольняє вимогам, які пред'являються до класичної індексної моделі. Дійсно, добуток перших двох факторів являє собою вартість перебування одного розміщеного; добуток другого та третього фактора - це кількість ночівель; знаменник попереднього фактора моделі є чисельником наступного.

За таким підходом дослідник має можливість не тільки проаналізувати вплив факторів на зміну результативного показника, а й виявити резерви зростання показників роботи колективних засобів розміщування та оцінити ефективність заходів щодо покращення окремих сторін їх діяльності.

Список використаних джерел:

1. Підгорний А. З. Статистика: навчальний посібник / А. З. Підгорний, І. Г. Готліб, К. В. Вітківська [та інші] / за ред. А. З. Підгорного. - Одеса, 2013. – 106 с.
2. Милашко О. Г. Сучасні тенденції секторального розподілу доходів в Україні / О. Г. Милашко // Формування ринкових відносин в Україні. - 2013. - № 9/1(148). – С. 48-51.
3. Семенова К. Д. Статистика підприємств : навчальний посібник / К. Д. Семенова, Л. М. Карпенко. – Одеса : Атлант, 2009. – 348 с.
4. Семенова К. Д. Проблеми індексного аналізу економічних показників / К. Д. Семенова // Вісник соціально-економічних досліджень : зб. наук. пр. / голов. ред. М. І. Зверяков; Одеський держ. екон. ун-т. – Одеса, 2009. – Вип. 35. – С. 453-457.